

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

ШЕВЧЕНКО ЛЮДМИЛА ОЛЕГІВНА

УДК 330.339:663.5

**РОЗРОБКА СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ
СПИРТОВОЇ ГАЛУЗІ**

08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ – 2019

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі економіки праці та менеджменту в Національному університеті харчових технологій Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Петухова Ольга Михайлівна,
Національний університет харчових технологій
Міністерства освіти і науки України,
професор кафедри економіки праці та
менеджменту

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Федун Ігор Леонідович,
Київський національний торговельно-
економічний університет
Міністерства освіти і науки України,
професор кафедри міжнародних економічних
відносин

кандидат економічних наук, доцент
Пащенко Ольга Петрівна,
Житомирський державний технологічний
університет
Міністерства освіти і науки України,
доцент кафедри менеджменту і туризму

Захист дисертації відбудеться «28» лютого 2019 р. о 10.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.058.01 в Національному університеті харчових технологій Міністерства освіти і науки України за адресою: 01601, м. Київ, вул. Володимирська, 68, ауд. А-311.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету харчових технологій Міністерства освіти і науки України за адресою: 01601, м. Київ, вул. Володимирська, 68.

Автореферат розісланий «25» січня 2019 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук, доцент

І.В. Євсєєва

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасні підприємства спиртової галузі функціонують в умовах затяжної фінансово-економічної кризи, політичної нестабільності, посилення невизначеності зовнішнього середовища, призупинення діяльності окремих спиртових підприємств, неспроможності забезпечення високих результатів господарської діяльності тощо. Водночас діяльність спиртових підприємств повинна бути спрямована не лише на виживання в умовах сьогодення, але й на процес безперервного розвитку, що вимагає пошуку та застосування нових ефективних інструментів управління. Розроблення стратегії інноваційного розвитку може забезпечити життєздатність підприємств та підвищити їх конкурентоспроможність в умовах постійних мінливих змін зовнішнього середовища.

Теоретичним аспектам стратегічного та інноваційного розвитку підприємств присвячено праці багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених. До них, передусім, належать праці Ансоффа І., Альберта М., Друкера П., Мескона М., Менсфілда Е., Мінцберга Г., Найта К, Ніксона Ф., Перлакі Г., Портера М., Рікардо Д., Санто Б., Сей Ж.Б., Сміта А., Тарда Г., Твісса Б., Фостера Р., Хаберланда Ф., Хартмана В.Д., Хедоури Ф., Чандлера А., Шумпетера Й. До здобутків вітчизняних вчених належать праці Бутнік-Сіверського О.Б., Володіна С.А., Іртищевої І.О., Кондратьєва М.Д., Крисанова Д.Ф., Лайко П.А., Лісового А.В., Марчук Л.П., Пащенко О.П., Поддєрьогіна А.М., Прокопа І.В., Петухової О.М., Саблука П.Т., Федуна І.Л., Шєбаніна В.С., Шубравської О.В., Яковця Ю.В. та багатьох інших.

Віддаючи належне значному внеску вчених у вирішення проблеми інноваційного розвитку підприємств, слід зазначити, що залишаються недостатньо вивченими питання вибору оптимальної стратегії інноваційного розвитку в залежності від специфіки діяльності підприємства. Формування стратегії інноваційного розвитку підприємств спиртової промисловості забезпечить сталий розвиток і підвищення прибутковості їх діяльності, а впровадження інновацій сприятиме виходу на європейський ринок.

Зв'язок роботи із науковими програмами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Національного університету харчових технологій за темою: «Управління стратегічним розвитком підприємств в умовах глобалізації економіки» (номер державної реєстрації 0116U001081), у межах якої автором обґрунтовано необхідність проведення реорганізаційних змін, спрямованих на досягнення прибутковості діяльності підприємств, та удосконалено методичні підходи до формування стратегії інноваційного розвитку підприємств спиртової промисловості.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є розвиток теоретичних засад, методичного забезпечення та розроблення практичних рекомендацій щодо формування стратегії інноваційного розвитку підприємств спиртової галузі. Досягнення поставленої мети обумовило необхідність вирішення таких завдань:

- дослідити понятійний апарат та розвинути теоретичні засади інноваційного розвитку підприємства;
- здійснити критичний аналіз теоретичних основ формування стратегії підприємства та розвинути теоретичні положення щодо побудови стратегії інноваційного розвитку підприємств спиртової галузі;
- проаналізувати поточну стратегію діяльності підприємств спиртової галузі, побудованої на принципах державної монополії;
- дослідити стан та умови функціонування, визначити основні проблеми для діяльності підприємств спиртової галузі;
- проаналізувати можливі напрями інноваційного розвитку підприємств спиртової галузі;
- розробити теоретико-методичний підхід до формування стратегії інноваційного розвитку для підприємств спиртової галузі;
- сформувати поетапний план впровадження стратегії інноваційного розвитку підприємств спиртової галузі;
- здійснити прогноз діяльності підприємств спиртової галузі при використанні розробленої стратегії інноваційного розвитку.

Об'єктом дослідження є процес формування стратегії інноваційного розвитку підприємств.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів розроблення стратегії інноваційного розвитку підприємств спиртової галузі.

Методи дослідження. Теоретичною основою дослідження є наукові праці зарубіжних та вітчизняних вчених. У процесі дослідження використовувались наступні методи: *структурно-логічного аналізу* - для обґрунтування понятійного апарату інноваційного розвитку підприємств; *теоретичного узагальнення* – для уточнення понятійного апарату побудови стратегії розвитку підприємств; *економічно-статистичний* – для аналізу діяльності підприємств спиртової галузі; *графічний* – для зображення динаміки та аналізу показників діяльності підприємства; *аналітичний* – при розробці стратегії інноваційного розвитку підприємств спиртової галузі.

Інформаційною базою роботи є законодавчі акти України, офіційні дані Міністерства аграрної політики та продовольства України, Державної служби статистики України, а також фінансова звітність досліджуваних підприємств, наукові статті, монографії, тези конференцій та особисті дослідження автора.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розвитку теоретичних аспектів та удосконаленні методичних підходів до розробки стратегії інноваційного розвитку підприємств спиртової галузі. Основні результати, що визначають новизну роботи і виносяться на захист, полягають у наступному:

удосконалено:

- теоретико-методичний підхід до формування стратегії інноваційного розвитку підприємств спиртової галузі, який, на відміну від існуючих, є дворівневим, а саме поєднує реорганізацію та диференціацію і передбачає поетапні інноваційно-реорганізаційні дії з метою максимізації вартості

ліквідних активів та диференціацію напрямків розвитку спиртових підприємств шляхом спеціалізації за видами виробленої продукції;

- концептуальні засади побудови організаційної структури підприємств спиртової галузі, які, на відміну від існуючих, передбачають інноваційний підхід до реорганізації підприємств, побудований на принципах поєднання централізації та диференціації та передбачає формування оновленої організаційної структури та створення філій-виробників за видами виробленої продукції з поступовою мінімізацією централізації управління;

набуло подальшого розвитку:

- понятійно-категорійний апарат інноваційного розвитку підприємства в частині визначення понять:

«інновація», яке запропоновано розуміти як розробку та впровадження та/або проведення змін, що характеризуються новизною, в усіх видах діяльності підприємства, галузі, країни з метою отримання позитивного результату (отримання прибутку, збільшення гудвілу, покращення соціального ефекту, екологічного ефекту);

«інноваційний розвиток підприємства», яке пропонується розуміти як процес зародження, формування та впровадження інноваційних перетворень в залежності від цілей та принципів діяльності підприємства з урахуванням змін та перспектив ринку;

- понятійний апарат стратегічного розвитку підприємства в частині визначення понять:

«стратегія», яке, на відміну від існуючих, розуміється як сукупність організаційних, економічних, фінансових, юридичних дій (як взаємопов'язаних факторів впливу) на основі аналізу потенційних можливостей, які спрямовані на поступове досягнення поставлених цілей для підприємства;

«стратегія інноваційного розвитку підприємства», яке, на відміну від існуючих, пропонується розуміти як довгостроковий план, спрямований на досягнення поставлених цілей щодо переходу підприємства в новий стан (з новими характеристиками), що підкреслює спрямованість стратегії інноваційного розвитку на пошук найперспективніших напрямів розвитку підприємства на інноваційній основі;

- система показників оцінки рівня інноваційного потенціалу, яка, на відміну від існуючої, враховує не тільки оцінку окремо фінансової, виробничої, маркетингової та інноваційної стійкості, а дозволяє визначити рівень інноваційного потенціалу на основі їх сукупності;

- класифікація типів стратегії розвитку – запропоновано стратегію, яку названо DD (Differentiation&Development). Дана стратегія розвитку передбачає поетапне використання різних за своєю сукупністю стратегічних напрямків, що поєднані у єдиний ланцюг з метою забезпечення в майбутньому прибуткової діяльності підприємств;

- формування напрямів інноваційного розвитку спиртових підприємств шляхом впровадження товарних інновацій та технологічних інновацій, які спрямовані на зменшення собівартості та які, на відміну від існуючих,

передбачають енергозберігаючі заходи - переведення парогенеруючих установок на альтернативні види палива, комплексну переробку сировини; впровадження схем переробки вологої кукурудзи.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості використання авторських пропозицій підприємствами спиртової галузі України. Основні матеріали дослідження розглянуто та схвалено підприємствами спиртової галузі: Червонослобідське МПД ДП «Укрспирт» (акт впровадження від 04.06.2018 року № 285), Вузьківське МПД ДП «Укрспирт» (акт впровадження від 01.06.2018 року №27-1/203), Сторонибабське МПД ДП «Укрспирт» (акт впровадження 01.06.2018 року № 274/06), Новосілківське МПД ДП «Укрспирт» (акт впровадження 12.06.2018 №270).

Окремі результати дисертаційної роботи використовуються в навчальному процесі Національного університету харчових технологій при викладанні дисциплін: «Корпоративне управління», «Технології менеджменту», «Інвестування ЗЕД», «Стратегічне управління», «Управління інноваціями» (акт впровадження від 12 грудня 2017 р.)

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійною науковою працею. Особистий внесок полягає у розвитку теоретичних основ та розроблені практичних рекомендацій щодо стратегічного розвитку підприємств спиртової промисловості із застосуванням інноваційних підходів, технологій, продуктів При співавторському написанні праць в дисертаційній роботі використано тільки ті матеріали, які є результатом особистих досліджень автора.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні та практичні результати дисертаційної роботи оприлюднено на: V Всеукраїнській науково-практичній конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Участь молоді у розвитку економіки та суспільства України» (Київ, 2014 р.); 80-й міжнародній науковій конференції молодих учених, аспірантів і студентів «Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті» (Київ, 2014 р.); X-й (Ювілейній) Міжнародній науково-практичній конференції, присвяченій 130-річчю НУХТ, «Нові ідеї в харчовій науці – нові продукти харчовій промисловості» (Київ, 2014 р.); 81-й міжнародній науковій конференції молодих учених, аспірантів і студентів «Наукові здобутки молоді - вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті» (Київ, 2015 р.); XI-й Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми економіки підприємств в сучасних умовах» (Київ, 2015 р.); 82-й міжнародній науковій конференції молодих учених, аспірантів і студентів «Наукові здобутки молоді - вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті» (Київ, 2016 р.); 83-й міжнародній науковій конференції молодих учених, аспірантів і студентів «Наукові здобутки молоді - вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті» (Київ, 2017 р.); XIII-й міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми управління і економіки підприємств в сучасних умовах» (Київ, 2017 р.); XIV-й

Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми управління та економки підприємств в сучасних умовах» (Київ, 2018 р.).

Публікації. Основні результати та висновки, які сформульовані в дисертаційній роботі, знайшли відображення у 17 наукових працях, з яких 5 статей – у фахових наукових виданнях України, 2 статті – у наукових виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз, 10 – в інших наукових виданнях.

Структура та обсяг роботи. Дисертаційна робота складається із анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Обсяг основної частини становить 227 сторінки. Матеріали дисертації містять 74 таблиці, 20 рисунків, 7 додатків. Список використаних джерел налічує 219 найменувань на 20 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, сформульовано мету та завдання, об'єкт, предмет, наведено методи дослідження, відображено наукову новизну, практичне значення отриманих результатів та дані щодо їх апробації.

У першому розділі «**Теоретико-методичні основи стратегії інноваційного розвитку підприємства**» досліджено сутність інновацій та інноваційної діяльності як основи стратегічного розвитку підприємств. За результатами проведеного аналізу існуючих визначень поняття «інновація», запропоновано визначити інновацію як розроблення та впровадження та/або проведення змін, що характеризуються новизною, в усіх видах діяльності підприємства, галузі, країни з метою отримання позитивного результату (отримання прибутку, збільшення гудвілу, покращення соціального ефекту, екологічного ефекту тощо).

Найважливішими характеристиками інновації визначено: її новизна (науково-технічна характеристика); інновація повинна задовольняти ринковий попит, приносити прибуток виробникові, тобто мати комерційний успіх (економічна характеристика). Ці характеристики тісно пов'язані, причому науково - технічна стає економічним чинником тільки тоді, коли нововведення втілюється в новий продукт, що матиме попит.

Встановлено, що сучасною економічною наукою інновації також розглядаються з точки зору вкладених в них інвестицій, які призводять до інноваційних змін на підприємстві. Проведений аналіз понятійного апарату сфери інновацій дав можливість визначити інноваційну діяльність такою, що спрямована на розвиток інноваційної думки, мислення, ідеї; розрахунок, деталізацію та формування програми інноваційних змін; впровадження та реалізацію результатів науково-технічних розробок з метою отримання позитивного економічного ефекту та досягнення розвитку.

Інноваційна діяльність пов'язана із поняттям «інноваційний процес», який залежно від сфери використання, може проходити різні етапи: від народження ідеї, економічного обґрунтування важливості впровадження

інновації, проведення експериментів, проведення лабораторних досліджень, до впровадження інновації у виробництво та одержання економічного ефекту.

В дисертаційній роботі проаналізовано сутність стратегії підприємства та особливості формування стратегії інноваційного розвитку.

Аналіз дефініцій стратегії, визначених науковцями, дав можливість сформулювати авторське визначення стратегії як сукупності організаційних, економічних, фінансових, юридичних, соціальних дій (як взаємопов'язаних факторів впливу), які спрямовані на поступове досягнення поставлених цілей підприємства.

Доцільно також розглядати стратегію як набір правил для прийняття стратегічних рішень, а саме: правила, що використовуються при оцінюванні результатів діяльності підприємства в сьогодні й у перспективі; правила, за якими складаються відносини підприємства із зовнішнім середовищем, що визначають: які види продукції випускати й технології використовувати, куди збувати свою продукцію, яким чином домагатися переваг над конкурентами; правила, за якими встановлюються відносини й процедури всередині організації, організаційні концепції; правила, за якими підприємство веде свою повсякденну діяльність. Перспективними цілями досягнення для підприємства можуть виступати: збільшення обсягів реалізації, прибутку, збільшення розміру підприємства, покращення фінансової, інвестиційної діяльності, диверсифікація ринків збуту тощо.

Узагальнюючи проведений аналіз підходів до визначення стратегії інноваційного розвитку підприємства, запропоновано розглядати її як довгостроковий план, спрямований на досягнення поставлених цілей щодо переходу підприємства в новий стан (з новими характеристиками). Запропонована дефініція підкреслює те, що стратегія інноваційного розвитку спрямована на пошук найперспективніших напрямів розвитку підприємства на інноваційній основі.

Обґрунтовано, що стратегічне управління інноваційною діяльністю передбачає, насамперед, вибір стратегічних напрямів інноваційного розвитку, для реалізації яких є зовнішні і внутрішні умови та генерування інноваційних пропозицій у межах кожного з напрямів.

Запропоновано теоретико-методичний підхід до розроблення стратегії DD (Differentiation&Development), що полягає в розукрупненні та виділенні ліквідних активів з метою зменшення витратної частини та можливості забезпечення прибутковості діяльності в майбутньому. Тобто основними детермінантами розроблення стратегії є диференціація та розвиток. Диференціація передбачає розгалужене використання активів за напрямками спеціалізації, які нададуть змогу досягти бажаного рівня розвитку спиртового підприємства.

Для впровадження даної стратегії розвитку підприємствами спиртової галузі запропоновано наступну процедуру:

1. Проведення реструктуризації підприємств.

2. Диференціацію ліквідних та неліквідних активів шляхом поділу майна.

3. Частина неліквідних активів може бути реалізована через процедуру відкритих торгів, частина може бути використана для іншої діяльності за умови демонтажу брагоректифікаційної колони.

4. На базі ліквідних активів створюється оновлена організаційна структура з розгалуженою мережею філій та фактичною зміною моделі управління.

5. Філії формуються за спеціалізованими диференційованими напрямками розвитку.

6. Після досягнення зростання вартості активів філії можуть бути реорганізовані в самостійні підприємства, або можливий варіант побудови вертикально-інтегрованого комплексу.

В процесі розроблення стратегії інноваційного розвитку виявлена необхідність оцінки інноваційного потенціалу підприємств.

Проведений аналіз методичних підходів до оцінювання стратегічного інноваційного розвитку підприємств дозволив визначити основні критерії відбору показників для оцінки інноваційного розвитку підприємства в динаміці: доступність методів розрахунку, побудова методів аналізу на підставі фінансової звітності, необхідність розкриття сутності існуючої проблематики та змісту сталого розвитку підприємства.

З метою оцінювання інноваційного потенціалу підприємства на основі інтегральних показників маркетингової, фінансової, виробничої та інноваційної стійкості запропоновано визначати показник IP, який характеризує рівень готовності підприємства до здійснення інновацій та залучення інноваційних технологій. Показник IP (Innovation potential) пропонується розраховувати за формулою:

$$IP = \frac{\sum_{i=1}^n k_i \cdot I_i}{n}, \quad (1)$$

де: k_i – питома вага коефіцієнта,

I_i – відповідний інтегральний показник у розрізі маркетингової, фінансової, виробничої та інноваційної стійкості.

Запропонований показник інноваційного потенціалу не лише відображає ефективність функціонування підприємства, але й слугує базою для внесення (при необхідності) коректив у його діяльність. Показник достатній для аналізу результатів діяльності підприємства, дозволяє визначити «вузькі» місця, що є основою прийняття рішень у сфері інноваційного розвитку підприємства.

Показник інноваційного потенціалу є дієвим інструментом управління економікою підприємства, тобто надає комплексне уявлення про фінансовий стан підприємства, організаційну ефективність, застосування сучасного обладнання та технологій, використання ринкової ситуації для досягнення стратегічних і тактичних цілей інноваційного розвитку.

У другому розділі «Сучасний стан розвитку підприємств спиртової галузі України» здійснено аналіз діяльності спиртових підприємств при стратегії централізації.

Проведений аналіз засвідчив, що з 2010 року розпочато стратегічний план змін, спрямований на реорганізацію спиртових підприємств на основі стратегії централізації. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28 липня 2010 р. № 672 «Про утворення Державного підприємства спиртової та лікєро-горілочаної промисловості» було створено ДП «Укрспирт» шляхом реорганізації 78 державних підприємств і об'єднань спиртової та лікєро-горілочаної промисловості. Таким чином, фактично утворились 2 центри прийняття стратегічних та оперативних управлінських рішень. При цьому ДП «Укрспирт» зайняло лідируючі позиції.

В дисертаційній роботі проведено аналіз виробництва та реалізації спирту етилового, спирту технічного фактично новоствореною організацією ДП «Укрспирт» (41 місце провадження діяльності) та Концерном «Укрспирт» (37 спиртових заводів) при обраній стратегії централізації.

Обсяги виробництва та реалізації спирту етилового ДП «Укрспирт» мали тенденцію до зростання протягом 2010-2013 рр., але протягом 2014-2016 рр. спостерігається суттєве зменшення обсягів виробництва та реалізації (на 48% в 2016 р. у порівнянні із 2013 р.).

Зменшення виробництва обумовлене падінням попиту на спирт етиловий, невизначеністю ринків збуту, збільшенням вартості сировини для виробництва спирту, подорожчанням енергоносіїв, зростанням соціального забезпечення та суттєвим зменшенням доходів ДП «Укрспирт», що призвело до отримання збитків.

Виробництво технічного спирту фактично здійснювало одне МПД ДП «Укрспирт» та одне спиртове підприємство Концерну «Укрспирт», які протягом аналізованого періоду стабільно працюють в залежності від існуючого попиту.

Визначено, що реалізація спирту харчового та технічного на експорт є одним із першочергових завдань підприємств спиртової галузі, оскільки нові ринки збуту забезпечать диверсифікацію діяльності спиртових підприємств.

Встановлено, що протягом 2010 р. відбулось суттєве зростання експорту спирту харчового завдяки широко розгалуженому ринку збуту, високій якості при низькій та конкурентоспроможній ціні. Але вже у 2011 р. у зв'язку із початком проведення реорганізації шляхом утворення ДП «Укрспирт» обсяги етилового харчового спирту, який відвантажується на експорт, суттєво знизилась (на 42% порівняно із 2010 р.). Негативна тенденція скорочення обсягів експорту збереглась протягом 2012-2016 рр. (обсяги реалізації скоротились від 86% до 99%). Суттєве скорочення експорту відбулось за рахунок неспроможності забезпечення ціни на спирт харчовий на зовнішньому ринку через високу собівартість виробництва спирту.

Аналіз обсягів виробництва спирту спиртовими заводами Концерну «Укрспирт» засвідчив суттєве зменшення виробництва етилового спирту (в 92 рази в 2016 р. у порівнянні із 2010 р.). При цьому у 2010 р. виробництво та

реалізацію здійснювали всі 79 спиртових заводів, а протягом 2011-2012 рр. відбувався процес реорганізації – поступовий перехід 38 спиртових заводів (самостійних юридичних осіб) до складу ДП «Укрспирт».

За результатами аналізу операційної діяльності ДП «Укрспирт» отримано наступні висновки: найбільш продуктивним був 2011 р., оскільки із 38 існуючих МПД працювали 32 МПД. Протягом 2012-2013 рр. працювали від 78% до 76% заводів. Протягом 2014-2016 рр. відбувся суттєвий спад виробництва, що відображається і на кількості працюючих заводів.

В дисертаційній роботі проведено комплексний фінансовий аналіз діяльності спиртових підприємств при стратегії централізації. Окремі показники фінансового аналізу наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Результуючі показники оцінки фінансового стану ДП «Укрспирт» в розрізі обраної стратегії централізації

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття загальний)	0,869	0,845	0,762	0,735	0,64	0,924	0,895
Коефіцієнт швидкої ліквідності (коефіцієнт покриття проміжний)	0,822	0,552	0,565	0,602	0,449	0,434	0,406
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,587	0,02	0,018	0,065	0,011	0,013	0,051
Коефіцієнт автономії	0,005	0,0837	0,1126	0,1183	-0,2641	0,113	0,1131
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,0051	0,0914	0,1271	0,1342	-0,209	0,1274	0,1275
Коефіцієнт маневреності власних коштів	-11,8819	-1,7089	-0,8152	-0,1615	1,7199	-0,5908	-0,8075
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,0058	0,1082	0,1667	0,1371	-0,3261	0,1377	0,1422
Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів	12,8819	2,7089	1,8152	1,1615	-0,7199	1,5908	1,8075
Коефіцієнт обертання активів	0,84	1,38	1,71	1,5	1,51	1,54	1,97
Коефіцієнт обертання мобільних коштів (оборотних коштів)	0,91	1,78	2,32	1,74	1,86	1,87	2,48
Коефіцієнт обертання необоротних активів	12,05	6,09	9,02	10,93	7,93	8,54	9,66
Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості	3,35	2,84	3,8	3,18	2,72	2,99	4,08
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	0,81	1,49	1,97	1,55	1,39	1,55	1,78
Коефіцієнт обернення виробничих запасів	33,12	9,02	11,57	14,64	2,37	16,92	12,9
Тривалість операційного циклу	118,48	166,88	125,82	137,95	284,43	141,74	116,11
Рентабельність активів (ROA), %	0,39	7,58	2,09	1,94	-47,43	-6,95	10,4
Рентабельність необоротних активів, %	5,63	33,45	10,24	14,13	-249,46	-38,66	50,88
Рентабельність оборотних активів, %	0,42	9,8	4,79	2,25	-58,56	-8,47	13,07
Операційна ефективність (рентабельність продажів)	0,47	5,49	0,01	1,29	-31,46	-4,53	5,27

Загалом проведений комплексний аналіз засвідчив, що протягом досліджуваного періоду ДП «Укрспирт» знаходиться в нестійкому фінансовому стані, платоспроможність порушена, її необхідно відновлювати;

для забезпечення запасів, крім власних обігових коштів та довгострокових кредитів і позик, залучаються короткострокові кредити та позики.

Отже, необхідним є розроблення стабілізуючих заходів для виведення підприємств спиртової галузі з кризового стану, якими є скорочення поточних зобов'язань, додаткове залучення довгострокових коштів, орієнтованих на розширення виробництва та диверсифікацію ринків збуту спирту.

На основі результатів проведеного аналізу діяльності ДП «Укрспирт» з використанням запропонованого у розділі 1 показника проаналізовано рівень інноваційного потенціалу протягом 2010-2016 рр. (табл. 2).

Таблиця 2

Оцінка інноваційного потенціалу ДП «Укрспирт» у 2010-2016 рр.

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Інтегральний показник оцінки фінансової стійкості	-3,621	-2,909	-1,929	-1,220	-4,269	-1,600	-2,687
Інтегральний показник оцінки маркетингової стійкості	0,230	0,762	0,109	0,261	-0,436	0,406	0,461
Інтегральний показник оцінки виробничої стійкості	0,312	0,476	0,440	0,520	0,350	0,170	0,566
Інтегральний показник оцінки інноваційної стійкості	0,266	0,203	0,255	0,268	0,274	0,254	0,282
IP (Innovation potential)	0,016	0,150	0,050	0,076	-0,0022	0,024	0,07

Позитивне значення результуючого показника інноваційного потенціалу у 2010-2013 рр. та 2015-2016 рр., свідчить, що ДП «Укрспирт» протягом вказаного періоду здатне залучати інноваційні технології в невеликих обсягах та інвестувати в модернізацію виробництва. Протягом 2014 р. підприємство перебувало в кризовому становищі. Показники фінансової стійкості свідчать про нездатність ДП «Укрспирт» фінансувати поточну оперативну діяльність і погашати термінові зобов'язання.

Проведений аналіз дозволив зробити висновок, що обрана стратегія централізації, спрямована на укрупнення, стала не лише довготривалим і вартісним процесом (оскільки ДП «Укрспирт» у 2010-2016 рр. виділило значні кошти в оновлення організаційної структури), але й призвела до низки негативних результатів. Монополізація спиртової промисловості фактично призвела до зменшення виробництва та реалізації спирту вдвічі, занепаду та простоям більше половини працюючих підприємств та втрати зовнішнього ринку. Отже виникає необхідність термінових змін.

У третьому розділі **«Організаційні засади розробки стратегії інноваційного розвитку підприємств спиртової галузі»** розроблено теоретико-методичний підхід до формування стратегії інноваційного розвитку підприємств спиртової галузі, який є дворівневим і передбачає інноваційно-реорганізаційні дії для удосконалення організаційної структури спиртових підприємств з метою максимізації вартості ліквідних активів та розроблення спеціалізованих диференційованих напрямків розвитку спиртових підприємств за видами виробленої продукції.

Запропоновано стратегію інноваційного розвитку DD (Differentiation&Development), яка передбачає десятирічний план поступових змін, кінцевим результатом якого прогнозується відновлене прибуткове спиртове виробництво. Етапи впровадження даної стратегії наведені на рис.1.

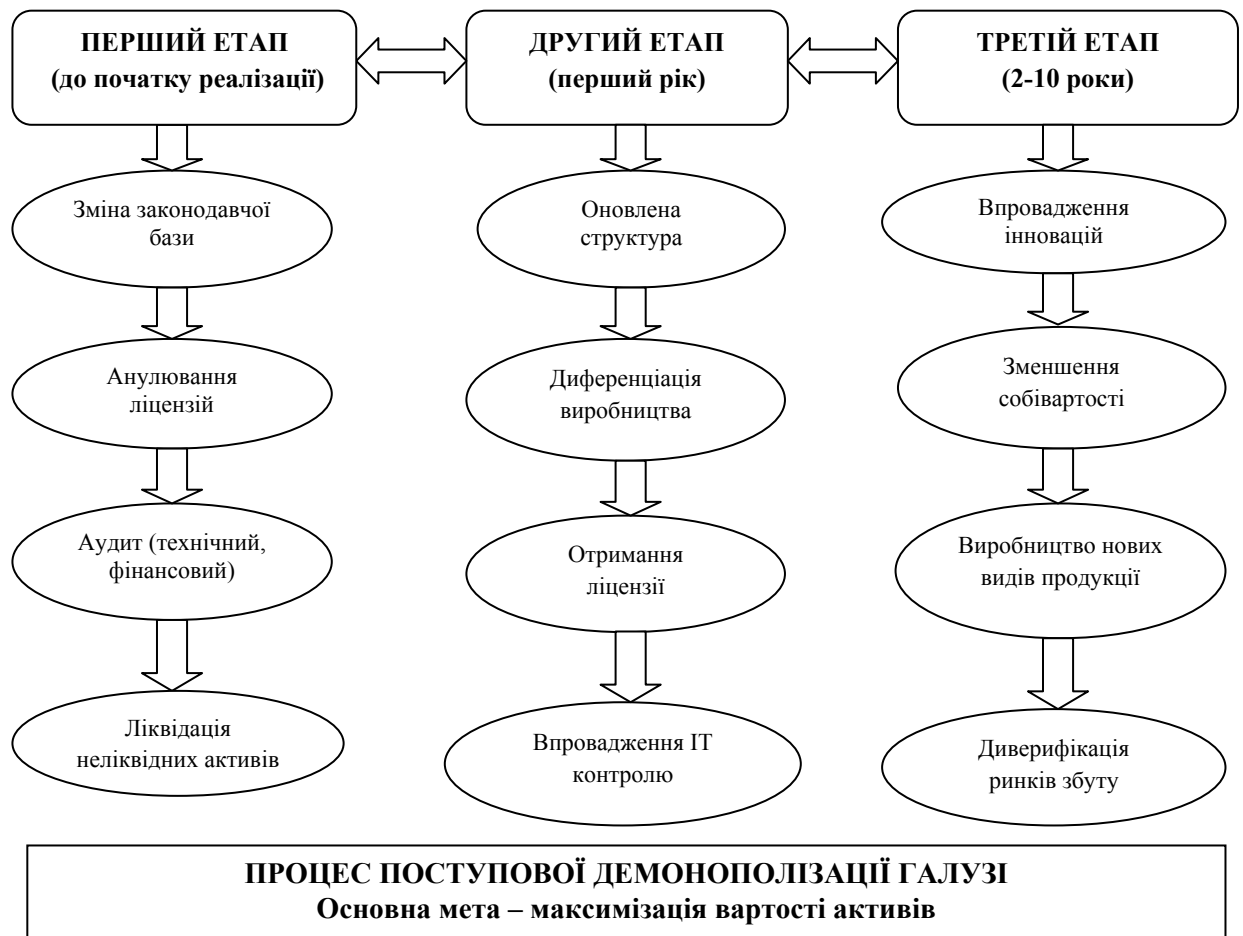

Рис. 1. Етапи впровадження стратегії інноваційного розвитку DD (Differentiation&Development) підприємств спиртової галузі

З метою подолання кризових явищ розроблено стратегічний план інноваційного розвитку підприємств спиртової галузі, який має на меті збільшити вартість найліквідніших активів спиртової галузі та відновити прибуткове спиртове виробництво.

Стратегічним планом інноваційного розвитку на 2018 – 2027 роки передбачено створення публічного акціонерного товариства «Український етанол» (ПАТ «Український етанол») - українського державного підприємства із 100% акцій, які належать державі протягом 5 років обраної стратегії, протягом наступних 5 років поступово збільшуючи частки акціонерного капіталу інвесторами до 50%. До складу ПАТ «Український етанол» пропонується залучити 23 МПД Державного підприємства спиртової та лікєро-горілкової промисловості «Укрспирт» та одне підприємство, яке підпорядковане Державному концерну спиртової та лікєро-горілкової промисловості «Укрспирт».

Завданням стратегічного плану є забезпечення ефективної та прибуткової роботи ПАТ «Український етанол» шляхом збільшення обсягів виробництва та розширення асортименту продукції, заміщення імпортованої спиртовмісної продукції, зниження собівартості продукції за рахунок використання вторинних енергоресурсів, комплексного впровадження технології використання альтернативних видів палива, виробництва біогазу з післяспиртової барди, зниження обсягів використання природних ресурсів (артезіанської води).

Схематичне зображення реалізації реорганізаційних змін при впровадженні стратегії інноваційного розвитку спиртових підприємств зображено на рис. 2.

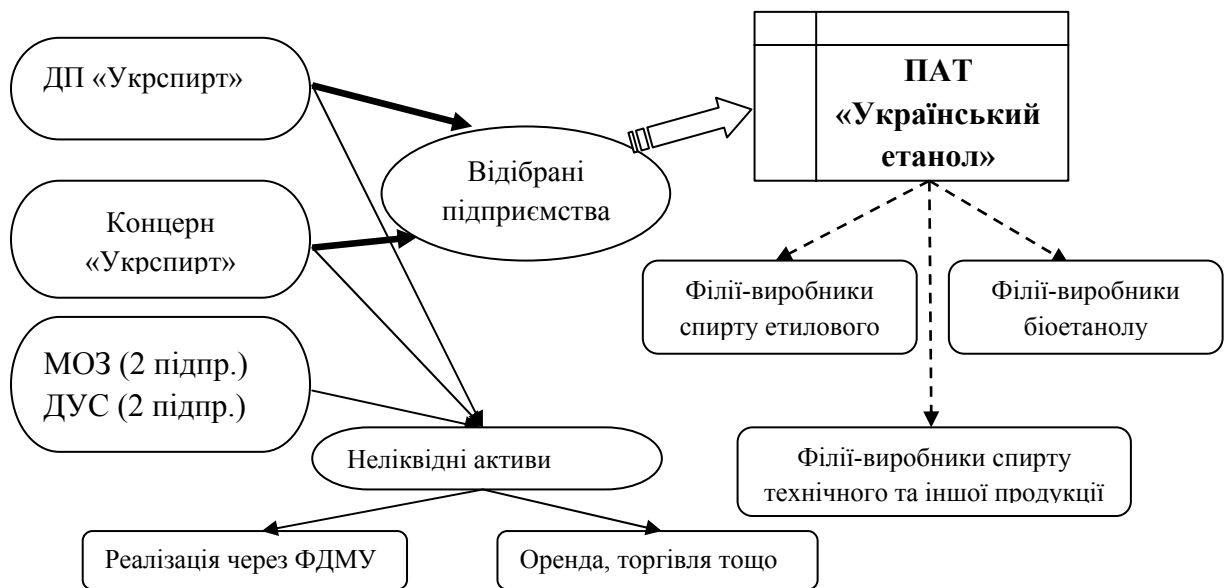

Рис. 2. Схематичне зображення реалізації реорганізаційних змін спиртових підприємств при стратегії інноваційного розвитку DD (Differentiation & Development)

Визначено перелік підприємств, які пропонується реорганізувати у відповідні філії. Запропонована структура новоствореного підприємства наведена на рис.3.

За кожним напрямком виробництва запропоновано шляхи стратегічного інноваційного розвитку.

Для філій – виробників спирту етилового основним напрямком стратегічного інноваційного розвитку є загальна зміна організаційної структури, спрямована на диференціацію, оскільки відсутність витрат на непрацюючі спиртові підприємства прямо впливає на зниження собівартості виробництва спирту етилового та встановлення конкурентоспроможних цін на продукцію, що в свою чергу забезпечує можливість диверсифікації ринків збуту.

Для філій – виробників біоетанолу основним напрямком стратегічного інноваційного розвитку є організація виробництва біоетанолу – альтернативного виду продукції із використанням незадіяних у виробництві

(при реалізації попередньої стратегії) надлишкових виробничих реконструйованих потужностях спиртових підприємств. Перехід з випуску напівпродукту у вигляді біоетанолу до випуску кінцевого продукту готового до вживання кінцевим споживачем біопалив марки Е суттєво зменшує залежність підприємств спиртової галузі від нафтопереробних підприємств і дасть можливість підвищити рентабельність виробництва.

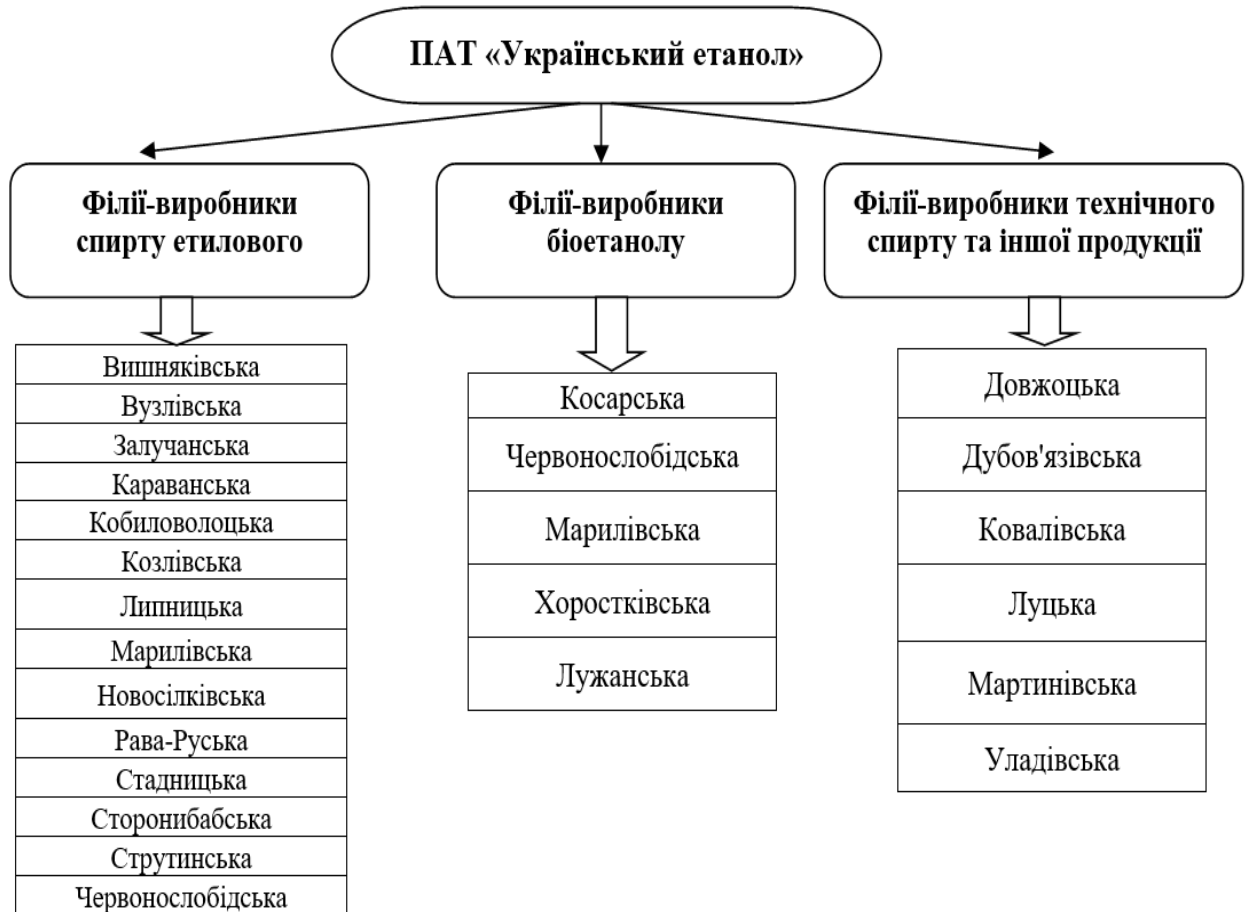

Рис. 3. Структура новоствореного ПАТ «Український етанол».

Наступним етапом стратегічного розвитку є впровадження сучасної технології та обладнання для згущування і сушки барди та виробництво перспективного продукту – DDGS, тобто сухої барди. Інноваційним рішенням є застосування ділянки попередньої дежермінації кукурудзяного зерна та виділення кукурудзяної олії для реалізації.

Для філій – виробників технічних спиртів та інших видів спиртів основним принципом є застосування диверсифікованого підходу до виробництва продукції та вихід на ринки збуту з іншими видами продукції.

Перспективним напрямом розширення ринків збуту для спиртових заводів є вихід на європейський ринок. Дослідивши існуючий попит прораховано перепрофілювання частини потужностей на виробництво технічного спирту та дооснащення філій-виробників лініями по виробництву технічних рідин. Визначено, що спирт технічний користується попитом і на внутрішньому ринку для виробництва етилацетату, який використовується для виробництва розчинників.

Перспективним та інноваційним є виробництво Дубов'язівською філією – виробником ПАТ «Український етанол» лікарського засобу «Спирт етиловий 70%» та лікарського засобу «Спирт етиловий 96,6%». Вироблений підприємством лікарський засіб не є підакцизним товаром. Операції з оптової реалізації виробником цього лікарського засобу акцизним податком не оподатковуються, що робить продукцію рентабельною.

Прораховано один із можливих напрямів диверсифікації діяльності в розрізі оновленої стратегії, а саме власне виробництво горілки. Для реалізації даного виду продукції пропонується налагодити безперебійне виробництво на Луцькій філії-виробникові ПАТ «Український етанол».

В роботі зпрогнозовано і проілюстровано загальний чистий прибуток від впровадження запропонованої стратегії інноваційної розвитку спиртових підприємств ПАТ «Український етанол» в порівнянні із чистим прибутком/збитком від проведення виробничої та реалізаційної діяльності за попередньою стратегією Державного підприємства спиртової та лікеро-горілкової промисловості «Укрспирт» (рис. 4).

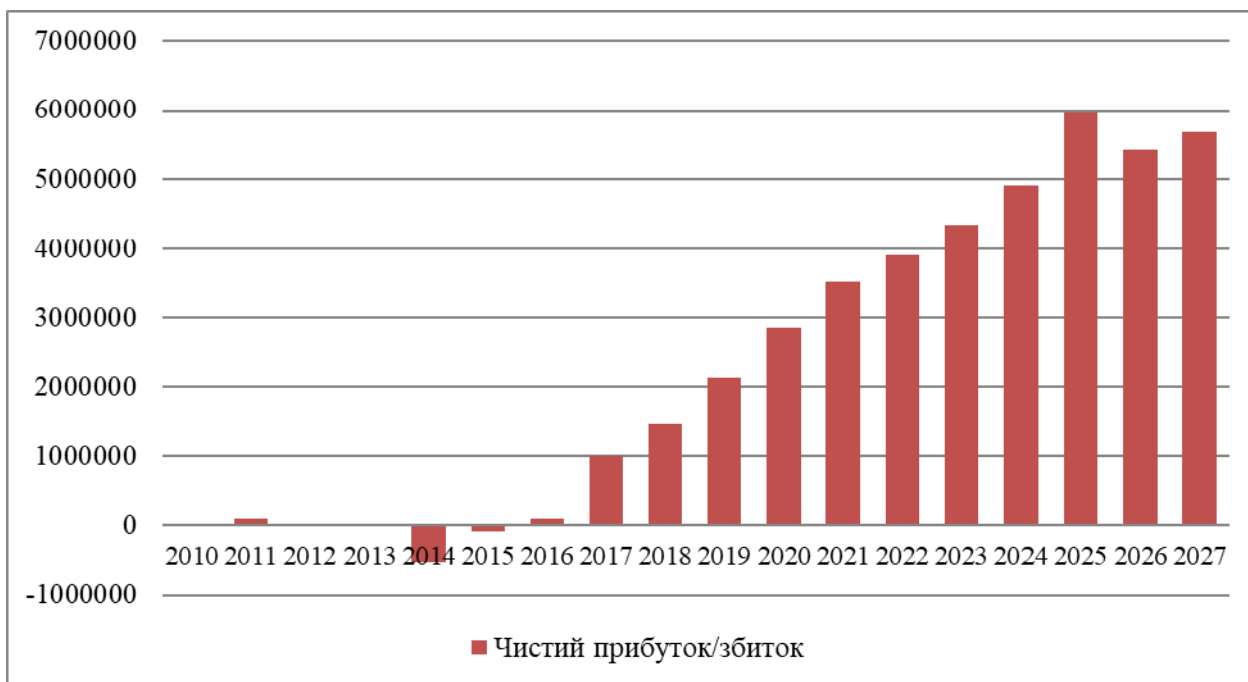

Рис. 4. Загальні показники прибутковості при стратегії ДП «Укрспирт» та при стратегії DD (Differentiation&Development) ПАТ «Український етанол», тис. грн.

Даний фінансовий результат досягається шляхом виробництва та реалізацією філіями – виробниками ПАТ «Український етанол» спирту етилового ректифікованого, спирту технічного, спирту мелясного, лікарських засобів, горілки, біоетанолу, сухої барди та кукурудзяної олії.

В загальний фінансовий результат додано плановий прибуток від реалізації супутньої продукції, а саме: від реалізації вуглекислоти, концентрату квасного суслу, вологого концентрату зернової барди, сивушного масла, фракції головної етилового спирту, концентрату естеросивушного тощо.

ВИСНОВКИ

Дисертаційна робота присвячена вирішенню важливого наукового завдання формування стратегії розвитку підприємств спиртової галузі та розвитку теоретичних основ та методичних аспектів впровадження інноваційних змін. При проведенні дослідження зроблено наступні висновки:

1. Проведене дослідження еволюції наукових підходів щодо інноваційного розвитку підприємства, впливу інновацій на діяльність підприємства, узагальнення поглядів вчених засвідчило, що в умовах сьогодення під час постійних економічних трансформацій підприємствам України необхідно здійснювати пошук нових шляхів розвитку, оновлення методів управління підприємством, випуску нових видів продукції, залучення нових технологій, використання нових ресурсозберігаючих установок тощо. Проведений аналіз теоретичної бази надав можливість обґрунтувати визначення понять: «інновація», яке запропоновано розуміти як розробку та впровадження та/або проведення змін, що характеризуються новизною, в усіх видах діяльності підприємства, галузі, країни з метою отримання позитивного результату та «інноваційний розвиток підприємства», яке визначається як процес зародження, формування та впровадження інноваційних перетворень в залежності від цілей та принципів діяльності підприємства з урахуванням змін та перспектив ринку. Визначено, що рушієм ефективного розвитку підприємства є розроблення стратегії розвитку на інноваційній основі.

2. На основі аналізу теоретичних основ формування стратегії інноваційного розвитку підприємства та узагальнення різних точок зору науковців, сформовано авторське бачення визначення понять «стратегія» та «стратегія інноваційного розвитку підприємства». Визначено, що стратегія інноваційного розвитку підприємства полягає в побудові довгострокового плану, спрямованого на досягнення поставлених цілей щодо переходу підприємства в новий стан (з новими характеристиками). Запропонована дефініція підкреслює спрямованість стратегії інноваційного розвитку на пошук найперспективніших напрямів розвитку підприємства на інноваційній основі.

3. Проаналізовано поточну стратегію діяльності підприємств спиртової галузі, побудованої на принципах державної монополії та визначено, що на сьогодні держава, як власник не в змозі забезпечити ефективну діяльність усіх спиртових підприємств галузі, оскільки в середньому виробничу діяльність здійснюють 15-20 МПД в рік. Спирт етиловий представляє собою сировину для виробництва кінцевого продукту. В зв'язку із зменшенням ринків збуту, попит на спирт етиловий з кожним роком зменшується, про що свідчать зменшення обсягів виробництва та реалізації. Рівень конкуренції в світі вимагає постійних та рішучих організаційно-економічних змін, впровадження ресурсозберігаючих технологій, проведення модернізації, зменшення собівартості виробництва спирту.

4. Досліджено стан та умови функціонування підприємств спиртової галузі та визначено основні проблеми їх діяльності, які полягають в недосконалості вітчизняної законодавчої бази, неможливості забезпечення стабільною роботою 80% спиртового виробництва, моральному зношенню обладнання, підвищенні соціальної напруги і до недоотриманні можливих прибутків та несплаті податків до бюджету. Враховуючи існуючу гостру необхідність проведення термінових змін, запропоновано концептуальні засади побудови стратегічних напрямків розвитку підприємств спиртової галузі. Запропоновано наступні заходи, які являють собою взаємопов'язаний ланцюг та спрямовані на подолання кризових ситуацій: проведення аудиту, зміну організаційної структури підприємства, залучення інновацій, оптимізація витрат, оптимізація кадрових ресурсів, енергоефективні заходи, створення резервів.

5. Проаналізовано систему показників оцінки рівня інноваційного потенціалу підприємства, яка враховує окремі інтегральні значення фінансової, виробничої, інноваційної та маркетингової стійкості підприємства та запропоновано показник IP (Innovation potential), який враховує сукупну стійкість підприємства та визначає готовність забезпечення інноваційного удосконалення для забезпечення стійкості спиртового підприємства в майбутньому. Даний показник є дієвим індикатором готовності спиртового підприємства до залучення інновацій, тобто фактичної готовності до оновленого напрямку розвитку: застосування інноваційних технологій, технік, забезпечення інноваційної організаційної структури, виробництво нових видів продукції, диверсифікації ринків збуту при досягненні фінансової, маркетингової, виробничої стійкості підприємства.

6. Проаналізовано можливі напрямки розвитку підприємств спиртової галузі та розроблено теоретико-методичний підхід до формування стратегії інноваційного розвитку для підприємств спиртової галузі на основі поєднання різних за своєю сукупністю стратегічних напрямків (реорганізації та диференціації). Запропоновано стратегію інноваційного розвитку спиртового підприємства, яку названо DD (Differentiation&Development), спрямовану на розукрупнення та виділення ліквідних активів з метою зменшення витратної частини та можливості забезпечення прибуткової діяльності підприємства. Запропонована стратегія передбачає розроблення поетапних заходів щодо впровадження інноваційних змін та забезпечить поступове зменшення централізації управління діяльністю підприємств спиртової галузі та збільшення конкурентних переваг на ринку, диверсифікацію ринків збуту, випуск нових видів продукції.

7. Сформовано поетапний план впровадження пунктів стратегії інноваційного розвитку підприємств спиртової галузі, який передбачає створення оновленої організаційної структури, а саме: публічного акціонерного товариства «Український етанол» (ПАТ «Український етанол») - українського державного підприємства із 100% акцій, які належать державі, що робить можливим збереження основних та перспективних потужностей спиртової галузі. Неліквідні активи, які фактично не здійснюють виробничої

діяльності, пропонуються до ліквідації – шляхом реалізації майна через Фонд Державного майна України та погашення часткових заборгованостей перед кредиторами.

8. Здійснено прогностичний розрахунок результатів впровадження розробленої стратегії інноваційного розвитку DD (Differentiation&Development), який дозволив зробити висновки, що реалізація стратегії дозволить знизити собівартість етилового спирту за рахунок відсутності витрат на утримання непрацюючих підприємств та виробництво біоетанолу за рахунок модернізації обладнання, що забезпечить прибуткову роботу ПАТ «Український етанол». Виробництво оновлених видів продукції дозволить підприємствам спиртової галузі диверсифікувати ринки збуту, зменшити залежність держави від імпорту енергоносіїв, зберегти виробничий потенціал та створити умови для її ефективної роботи за рахунок перепрофілювання частини потужностей.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових фахових виданнях:

1. Шевченко Л. О. Вертикальна інтеграція як один із напрямків інноваційного розвитку спиртових підприємств / Л. О. Шевченко // Вісник Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. Економіка – 2016. – Т. 21, № 11/(53). – с. 45-49.

2. Шевченко Л. О. Диверсифікація ринків збуту шляхом освоєння ринків ЄС та світу для спиртових підприємств / Л. О. Шевченко // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент – 2016. – Випуск 22. – с. 92-96.

3. Шевченко Л. О. Інноваційний розвиток підприємств спиртової промисловості / Л. О. Шевченко // Наукові праці Національного університету харчових технологій - 2016. - Т. 22, № 3. - С. 91-102.

4. Shevchenko L. O. Innovative strategy development for alcohol enterprises of Ukraine / L. O. Shevchenko // Odessa National University Herald. Series: Economy. – 2017. – Vol. 22, Issue 6. – p. 124-127.

5. Shevchenko L. O. Strategic management as an effective method of managing the enterprises of alcohol industry / L. O. Shevchenko // Scientific Herald of Kherson State University. Series: economic sciences. – 2017. – Vol. 26, Issue 2. – p. 28-32.

В інших виданнях:

6. Shevchenko L. O. Innovative trends for the alcohol enterprises of Ukraine / L. O. Shevchenko // Ukrainian Food Journal. – 2015. - Vol. 4, Issue 4. - С. 684-693.

7. Shevchenko L. O. World experience in managing alcohol industry / L. O. Shevchenko // Ukrainian Journal of Food Science. –2015. - Vol. 3, Issue 2. - С. 292-303.

Матеріали та тези наукових конференцій:

8. Шевченко Л. О. «The strategy of a company – as the main points» / Л. О.

Шевченко // тез. доп. XI Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми економіки підприємств в сучасних умовах», Київ : 2015. – с. 134-136.

9. Шевченко Л. О. The ways to develop alcohol industry in Ukraine/ Л. О. Шевченко // тез. доп. 83-а міжнародної наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів «Наукові здобутки молоді - вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті», Київ : 2017. – с. 86.

10. Шевченко Л. О. The ways to improve the alcohol enterprises by implementing innovative activity / Л. О. Шевченко // тез. доп. 80 міжнародної наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів «Наукові здобутки молоді –вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті», Київ : 2014. – с. 334-335.

11. Шевченко Л. О. Економічний розвиток підприємств спиртової галузі / Л. О. Шевченко // тез. доп. X-ї (Ювілейної) Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 130-річчю НУХТ, «Нові ідеї в харчовій науці – нові продукти харчовій промисловості» Київ : 2014. – с. 786.

12. Шевченко Л. О. Інтеграційні стратегії в управлінні підприємствами спиртової промисловості України / Л.О. Шевченко // тез. доп. XIII міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми управління і економіки підприємств в сучасних умовах» Київ : 2017. – с. 77-79.

13. Шевченко Л. О. Напрями розвитку підприємств спиртової промисловості в Європейському співтоваристві / Л. О. Шевченко, О. М. Петухова // тез. доп. 81 міжнародної наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів «Наукові здобутки молоді –вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті», Київ : 2015. – с. 263.

14. Шевченко Л. О. Проблеми інноваційного розвитку економіки України / Л. О. Шевченко, О. М. Петухова // тез. доп. 80 міжнародної наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів «Наукові здобутки молоді –вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті», Київ : 2014. – с. 296-298.

15. Шевченко Л. О. Стратегічні напрями інноваційного розвитку підприємств спиртової галузі / Л. О. Шевченко // тез. доп. V Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Участь молоді у розвитку економіки та суспільства України», Київ: 2014. – с. 163-164.

16. Шевченко Л. О. Удосконалення організації ЗЕД підприємств спиртової промисловості України / Л. О. Шевченко, О. М. Петухова // тез. доп. 82 міжнародної наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів «Наукові здобутки молоді –вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті», Київ : 2016. – с. 200.

17. Шевченко Л. О. Стратегічний розвиток підприємств спиртової промисловості / Л. О. Шевченко // тез. доп. XIV Міжнародної науково-практичної конференції, Київ: 2018 р. – с.109-111.

АНОТАЦІЯ

Шевченко Л.О. Формування стратегії інноваційного розвитку підприємств спиртової галузі. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Національний університет харчових технологій, Київ, 2019.

Дисертаційна робота присвячена пошуку шляхів вирішення важливого наукового завдання – формування стратегії розвитку підприємств спиртової галузі та розвитку теоретичних та методичних аспектів впровадження інноваційних змін.

У роботі розвинуто понятійно-категоріальний апарат сфери інноваційного розвитку в частині визначень понять «інновація», «стратегія», «стратегія розвитку підприємства», «інноваційний розвиток підприємства». Розвинуто методичні та теоретичні положення розробки стратегії інноваційного розвитку підприємств спиртової галузі шляхом створення оновленої організаційної структури та зміною принципів управління. Побудовано план стратегічного розвитку підприємств спиртової галузі. Виявлено необхідність застосування диференційованого підходу для вибору шляхів подальшого розвитку спиртових підприємств. Розвинуто методичні підходи до оцінки інноваційного потенціалу спиртового підприємства. Розроблено пропозиції щодо використання незадіяних у виробництві спирту потужностей. Зпрогнозовано отримання позитивного ефекту після впровадження стратегії інноваційного розвитку.

Ключові слова: стратегія інноваційного розвитку, підприємство, інноваційний розвиток, спиртова галузь, спирт етиловий, інноваційний потенціал, диференціація, інновація, стратегічний план.

ANNOTATION

Shevchenko L.O. Strategy of innovative development formation for the enterprises of the alcohol industry. -Manuscript.

Dissertation for the Candidate of Economic Sciences degree, specialty 08.00.04 - Economics and Management of Enterprises (by types of economic activity). - National University of Food Technologies, Kyiv, 2019.

The dissertation is devoted to the search for ways of solving the scientific problem of the development of enterprises of the alcohol industry and the development of theoretical and methodical aspects of the introduction of innovation changes.

The theoretical bases of construction of the strategy of innovative development are developed in the work. The categorical apparatus of the sphere of innovation development in the part of definitions of the concepts "innovation", "strategy", "strategy of enterprise development", "innovative development of the enterprise" is supplemented.

The evolution of scientific approaches to innovative development of the enterprise, the influence of innovations on the activity of the enterprise, generalizations of scientists' views and discovered that during the period of extensive economic transformations Ukrainian enterprises need to constantly search for new measures to update the management of the enterprise for the release of new types of products, attraction of new technologies, use of new resource-saving installations, etc. The engine of innovation development of the enterprise is the development of a development strategy based on the attraction of innovations.

The main attention is paid to the development of methodological and theoretical provisions for developing a strategy for innovative development of enterprises in the alcohol industry, by creating an updated organizational structure and changing the principles of management. The importance of constructing a strategic development plan for alcohol companies is proved. Non-liquid assets that do not actually carry out production activities are offered for liquidation - through the sale of property through the State Property Fund of Ukraine and repayment of partial debts to creditors.

Possible directions of the development of enterprises of the alcohol industry are analyzed and the theoretical and methodical approach to the formation of the strategy of innovation development for enterprises of the alcohol industry is developed on the basis of application of the differentiation approach.

The strategy of innovation development of the alcohol company is aimed at the reduction and allocation of liquid assets in order to reduce the expense part and the ability to ensure profitable activities of the enterprise. The proposed strategy, called DD (Differentiation & Development), involves the development of step-by-step measures for introducing innovative changes through reorganization changes and will ensure a gradual reduction of centralization of business management and increasing competitive advantage in the market, diversification of markets, production of new types of products.

The system of indicators of estimation of the level of innovative potential of the enterprise, which takes into account separate integral values of the enterprise's financial, industrial, innovation and marketing stability, was analyzed, and the IP indicator (Innovation potential) was considered, which takes into account the company's overall stability and determines the readiness to provide innovative improvement to ensure the stability of the alcohol company in future.

It is envisioned that the implementation of the strategy will reduce the cost of ethyl alcohol at the expense of the lack of costs for the maintenance of non-operating enterprises and the production of bioethanol through the modernization of equipment, which will provide profitable work. The production of updated types of products will allow alcohol companies to diversify the markets, reduce the dependence of the state on imports of energy resources, maintain production capacity and create conditions for its efficient work by converting part of the capacities.

Keywords: innovation development strategy, enterprise, innovation development, alcohol industry, ethyl alcohol, innovative potential, differentiation, innovation, strategic plan.